

MODALITĂȚILE ȘI PRINCIPIILE CALIFICĂRII INFRAȚIUNILOR

Stanislav COPEȚCHI,
doctor în drept,
lector universitar, USM

Andrei OJOGA,
magistru în drept,
asistent judiciar,
Formator INJ

Obiectul prezentului demers științific îl formează identificarea și elucidarea modalităților și principiilor de calificare a faptelor infracționale în conformitate cu o normă concretă din legea penală. S-a statuat, printre altele, că calificarea oficială este efectuată în legătură cu o cauză penală concretă și poartă un caracter obligatoriu, comparativ cu calificarea neoficială, care nu este făcută în legătură cu o cauză penală concretă și nu are un caracter obligatoriu, deși poate contribui la efectuarea calificării oficiale. S-a argumentat că nu se va considera integrală calificarea, dacă acțiunile făptuitorului au fost încadrate doar potrivit articolului, nu și alineatului din Partea Specială a Codului penal (în ipoteza articolului format doar din alineate) ori doar potrivit articolului și alineatului, nu și literei (în ipoteza articolului format din alineate și litere).

Cuvinte-cheie: *calificarea infracțiunilor, egalitate în fața legii, Codul penal, aplicarea pedepsei, faptă săvârșită.*

Calificarea infracțiunilor constituie veriga principală în procesul aplicării legii, în general, a celei penale - în special, considerent din care, în ultima perioadă, oamenii de știință acordă tot mai multă atenție studiului concepției, principiilor și regulilor de calificare a faptelor infracționale. Calificarea infracțiunilor constituie o premisă, condiție absolut necesară pentru aplicarea normelor juridico-penale.

În opinia lui L. D. Gauhman, calificarea infracțiunii presupune stabilirea și fixarea juridică

Methods and principles of offense qualification

The subject of the present scientific demarche is the identification and elucidation of the methods and principles of offense qualification, according to a specific rule from criminal law. Inter alia, was decided that the formal qualification is made in connection with a concrete criminal case and it is compulsory compared to the unofficial qualifications which is not made in connection with a concrete criminal case and it is not compulsory although it may contribute to the formal qualification making. It was argued that the qualification will not be considered full, if the offender's actions were framed only under article not under paragraph of the Special Part of the Criminal Code (in the case of article formed only of paragraphs) or just under article and paragraph not under the letter (in the case of article formed of paragraphs and letters).

Key-words: *offenses qualification, equality under the law, Criminal Code, punishment application, committed act.*

a corespunderii concrete între semnele faprice ale faptei săvârșite și semnele componenței de infracțiune prevăzute de legea penală, precum și de alte legi și/sau alte acte normative, trimitere la care se regăsesc în dispozițiile de blanchetă ale normelor din articolele Părții Speciale a Codului penal.¹ Alți autori definesc astfel calificarea infracțiunilor: activitatea persoanelor abilitate cu aplicarea legii, prin folosirea regulilor logicii formale, îndreptată spre verificarea corespunderii între circumstanțele stabilite ale comportamentului social-periculos al individului și semnele componenței de infracțiune, rezultatul căruia se materializează în documente procesual-penale sub forma unor concluzii despre infracțiunea concret săvârșită, cu trimiterea la articolul din Codul penal.²

¹ Гаухман Л.Д. Квалификация преступлений: закон, теория, практика. Москва: АО „Центр ЮрИнфоР”, 2001, р.21.

² Идрисов Н.Т. Правила квалификации преступлений: понятие, виды, проблема правового регулирования: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Самара, 2009, р.6-7.

Conform alin.(1) art. 113 CP RM, se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală. Astfel, calificarea infracțiunilor reprezintă stabilirea și fixarea juridică a potrivirii între semnele infracțiunii concrete, săvârșite în realitatea obiectivă, și semnele componentei de infracțiune, desprinse din analiza normei de incriminare.

În continuare, atenția noastră va fi focalizată asupra analizei modalităților și principiilor calificării infracțiunilor, având în vedere importanța acestora în aplicarea corectă și echitabilă a pedepsei penale persoanei vinovate de săvârșirea faptei prejudiciabile, în scopul corectării acesteia, stabilirii echilibrului social și prevenirii săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea sa (prevenția specială), cât și din partea altor persoane (prevenția generală).

Astfel, deosebim următoarele **modalități de calificare a infracțiunilor**:

I. În dependență de subiectul care face calificarea:

- 1) calificarea oficială (legală);
- 2) calificarea neoficială (doctrinară).

Calificarea oficială (legală) sau formală, cum mai este denumită în literatura de specialitate,³ reprezintă calificarea efectuată de către anumite persoane, abilitate prin lege. Potrivit alin.(2) art.113 CP RM, calificarea oficială a infracțiunii se efectuează la toate etapele procedurii penale de către persoanele care efectuează urmărirea penală și de către judecători. De aici rezultă că împuțerniciți prin lege să efectueze calificarea oficială a infracțiunii sunt doar persoanele care efectuează urmărirea penală și judecătorii. Conform alin. (1) art.253 CPP RM, urmărirea penală se efectuează de către procuror și de către organele constituite conform legii: în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului Vamal, Centrului Național Anticorupție. Iar conform alin.(2) art.253 CPP RM, organele de urmărire penală sunt reprezentate de ofițeri de urmărire penală anume desemnați în cadrul instituțiilor menționate în alin.(1) și subordonați organizațional conducătorului instituției respective. Din normele precitate, rezultă că este abilitat cu calificarea oficială: 1) ofițerul de

urmărire penală din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului Vamal, Centrului Național Anticorupție, 2) procurorul și 3) judecătorul.

Se consideră oficială o atare calificare, deoarece produce efecte juridice, fiind obligatorie pentru cei pe care îi vizează (de exemplu, pentru participanții la procesul penal). Tocmai de aceea calificarea oficială este valabilă doar în cazul în care este efectuată în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu de entitățile sus-numite, adică doar în legătură cu o cauză penală concretă la a cărei participant este. Nu se va considera oficială calificarea efectuată de ofițerul de urmărire penală, procuror sau judecător atunci când aceștia nu sunt implicați nemijlocit în efectuarea, conducerea urmăririi penale, respective - examinarea cauzei penale.

Particularitățile calificării oficiale:

- a) este efectuată de o persoană abilitată prin lege, care este implicată nemijlocit în efectuarea, conducerea urmăririi penale, respective - examinarea cauzei penale;
- b) este făcută în legătură cu o cauză penală concretă;
- c) poartă un caracter obligatoriu;
- d) dă naștere la anumite consecințe juridice;
- e) are drept rezultat fixarea acesteia în anumite acte procesuale, prevăzute de legislația procesual-penală (ordonanța de punere sub învinuire, rechizitoriul, sentința de condamnare etc).

Calificarea neoficială (doctrinară) constituie aprecierea juridică dată unei fapte prejudiciabile și pasibile de pedeapsă penală, de diferite persoane, altele decât cele din prima categorie, ca: oamenii de știință, studenții etc. Calificarea neoficială este făcută de doctrinari în legătură cu cercetarea juridico-penală a unor categorii concrete de infracțiuni prin elaborarea unor comentarii, manuale, monografii, materiale metodicodidactice. Este neoficială și calificarea efectuată de studenții instituțiilor de învățământ superior, postuniversitar, de audienții din cadrul Institutului Național al Justiției atunci când sunt propuse anumite soluții de calificare pentru anumite spețe sau expunerea pe marginea unor sentințe, decizii din practica judiciară. Tot neoficială este calificarea întreprinsă de oamenii de rând, care nu au studii juridice.

O asemenea calificare se consideră neoficială, deoarece nu produce consecințe juridice. Calificarea efectuată chiar și de un profesor universi-

³ Кабулов Р., Отажонов А.А. и др. Квалификация преступлений: Учебник для высших учебных заведений МВД. Ташкент: МВД Республики Узбекистан, 2012, р.9.

tar specializat în materia drept penal nu poate fi obligatorie pentru procuror sau judecător, atât timp cât nu este persoană împuternicită să aplice legea penală, implicit - să califice o faptă infracțională. Totodată, nu este deloc neglijabilă o atare calificare. Rolul acesteia rezidă în influența pe care o poate exercita asupra calificării legale. Nu în puține rânduri, cei abilitați cu aplicarea legii penale, implicit - cu calificarea infracțiunilor sunt ghidați de tezele, ideile, viziunile oamenilor de știință și nu numai, expuse pe marginea unor sau altor probleme de calificare. Calificarea doctrinară contribuie în mare măsură la dezvoltarea științei dreptului penal *per ansamblu* prin înaintarea unor propuneri de calificare bine argumentate, atunci când există divergențe de opinii referitoare la acest aspect. Importanța acesteia constă și în faptul că poate fi de folos pentru legiuitor, având în vedere procesul continuu de îmbunătățire a cadrului normativ în materia dreptului penal.

Calificarea doctrinară nu are importanță juridică și, bineînțeles, nu produce consecințe juridice similar calificării legale, reflectând numai opiniile juridice ale unor cetățeni și neavând putere obligatorie pentru organele ce aplică legea penală.⁴

Comparativ cu calificarea oficială, cea neoficială nu vizează, de regulă, o cauză penală concretă, ci totalitatea cauzelor penale referitoare la infracțiunile de același fel. Spre exemplu, în cadrul unei monografii, autorul acesteia poate înainta o soluție de calificare pentru o anumită situație, dar ea va fi valabilă pentru toate cazurile de același fel, în timp ce calificarea oficială este făcută în legătură cu o cauză penală concretă.

Criteriul de delimitare a calificării oficiale de cea neoficială nu constă nicidecum în corectitudinea calificării efectuate. Pot fi cazuri când calificarea oficială este una incorectă, iar cea neoficială este una corectă, deși de fiecare dată calificarea oficială ar trebui să fie una corectă.

Sintetizând cele indicate *supra*, indicăm următoarele *particularități ale calificării neoficiale*:

- este efectuată de un cerc nedeterminat de persoane care nu sunt împuternicite prin lege cu calificarea infracțiunii;
- de regulă, nu este făcută în legătură cu o cauză penală concretă;
- nu are un caracter obligatoriu, deși poate contribui la efectuarea calificării oficiale;

⁴ Mariș A., Florea E., Lichii B. Calificarea infracțiunilor. Note de curs. Chișinău, 2013, p.11.

- nu dă naștere la anumite consecințe juridice;
- presupune un ansamblu de idei, teze, opinii, accepțiuni, viziuni lansate pe marginea unor probleme de calificare în legătură cu studierea normelor de drept.

Doctrina evidențiază și *calificarea semioficială (combinată)*, făcând referire la hotărârile explicative ale Plenului Curții Supreme de Justiție, care aduc recomandări teoretico-practice de aplicare a legii penale în toate cazurile când sunt săvârșite infracțiuni de același tip, precum și calificarea efectuată de participanții la procesul penal – apărătorul, inculpatul, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente-responsabilă.⁵

Se consideră semioficială o atare calificare, deoarece întrunește atât trăsăturile calificării neoficiale, cât și a celei oficiale.

Similitudinea între calificarea efectuată de participanții la procesul penal și cea oficială constă în aceea că ambele sunt efectuate pe marginea unei cauze penale concrete și pot fi reflectate în anumite documente procesuale (cereri, demersuri etc.). În același timp, le diferențiază subiectul care face calificarea, în cazul calificării efectuate de participanții la procesul penal subiectul nefiind persoana abilitată prin lege cu asemenea atribuții.

Similitudinea între calificarea efectuată de Plenul Curții Supreme de Justiție prin elaborarea hotărârilor explicative în baza cauzelor penale pe anumite categorii de infracțiuni și calificarea oficială rezidă în faptul că ambele sunt efectuate de persoane abilitate prin lege cu calificarea infracțiunii (judecătorii) și pot fi reflectate în anumite documente procesuale. Totodată, dacă calificarea oficială vizează o cauză penală concretă, atunci calificarea efectuată de Plenul Curții Supreme de Justiție cuprinde mai multe cauze penale de aceeași categorie prin care se urmărește generalizarea practicii judiciare și aplicarea uniformă a legii penale.

Unii autori⁶ indică că calificarea neoficială poate fi clasificată, la rândul ei, în două subcategorii: **a)** calificarea neoficială curată (având în vedere calificarea efectuată de doctrinari, studenți, oamenii de rând etc.) și **b)** calificarea combinată (având în vedere calificarea efectuată de către

⁵ Гаухман Л.Д. Квалификация преступлений: закон, теория, практика, р.24.

⁶ Горбунова Л.В. Общая теория квалификации преступлений. Учебное пособие. Казань, 2004, р.22.

Plenul Curții Supreme de Justiție și participanții la procesul penal, alții decât judecătorul).

Deoarece calificarea semioficială (combinată) întrunește atât trăsăturile calificării neoficiale, cât și ale celei oficiale, considerăm oportun ca aceasta să fie abordată distinct de cele două forme ale calificării, fără a fi inclusă în vreuna din ele.

II. În dependență de rezultatul obținut în urma calificării:⁷

- 1) *calificarea pozitivă* – în rezultatul căreia se stabilește că comportamentul persoanei conține semnele unei componente de infracțiune;
- 2) *calificarea negativă* – în rezultatul căreia se stabilește că comportamentul persoanei nu conține semnele unei componente de infracțiune.

III. În dependență de precizia stabilirii coincidenței semnelor infracțiunii și semnelor componente de infracțiune:⁸

- 1) *calificarea corectă* – semnele infracțiunii care au importanță la calificare coincid integral cu semnele componente de infracțiune prevăzute de norma juridico-penală.
- 2) *calificarea incorectă* – semnele infracțiunii care au importanță la calificare coincid parțial cu semnele componente de infracțiune prevăzute de norma juridico-penală.

La rândul său, calificarea incorectă poate fi clasificată în două subcategorii:

- a) *calificarea insuficientă* – semnele infracțiunii nu sunt reflectate integral în norma aplicată pentru evaluarea juridico-penală. În acest caz, infracțiunea conține mai multe semne decât cele fixate în actele procesuale corespunzătoare. De exemplu, infracțiunea consumată este calificată ca tentativă la infracțiune, concursul de infracțiuni este calificat ca infracțiune unică etc.;
- b) *calificarea în exces* – semnele infracțiunii sunt reflectate în exces în norma aplicată pentru evaluarea juridico-penală. De exemplu, tentativa la infracțiune este calificată ca infracțiune consumată, infracțiunea unică prelungită este calificată potrivit concursului de infracțiuni.

IV. După origine:⁹

- 1) *calificarea eronată* – depinde de cel care efectuează calificarea și constă în alegerea și fixarea în documentele procesuale ale normei care nu corespunde faptei infracționale comise. De exemplu, indicarea în ordonanța de punere sub învinuire a art.165 CP RM – traficul de ființe umane, deși, în realitate, a fost comisă infracțiunea prevăzută la art.362¹ CP RM – organizarea migrației ilegale.
- 2) *calificarea obiectiv-incorrectă* – este incorectă din cauza modificării legislației penale ce are loc după aprecierea juridico-penală dată faptei prejudiciabile săvârșite. De exemplu, până la 24.05.2009 omorul intenționat comis din intenții huliganice era calificat potrivit lit.c) alin.(2) art.145 CP RM. Iar ca rezultat al adoptării de către Parlamentul Republicii Moldova, la data de 18.12.2008, a Legii nr.277 pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova,¹⁰ o astfel de faptă infracțională urmează a fi calificată potrivit alin.(1) art.145 CP RM.

V. După etapa la care are loc calificarea:

- 1) *calificarea preliminară* – efectuată în baza informației preliminare, rezultate din sesizarea organului de urmărire penală în vederea începerii urmăririi penale (informații ce decurg dintr-o plângere, denunț etc.);
- 2) *calificarea inițială* – calificarea făcută în timpul efectuării urmăririi penale (punerea sub învinuire, întocmirea rechizitoriului);
- 3) *calificarea finală* – efectuată de instanța de judecată la faza judecării cauzei, inclusiv la examinarea căilor ordinare și extraordinare de atac.

În cele ce urmează, vor fi supuse investigației principiile calificării infracțiunilor.

Ab initio, menționăm că *principiile calificării infracțiunilor* sunt cele mai generale, fundamentale idei de care sunt ghidate persoanele abilitate cu aplicarea legii penale la stabilirea coincidenței (corespunderii) semnelor faptice ale faptei săvârșite și semnele componente de infracțiune, în re-

⁷ Сабитов Р.А. Теория и практика квалификации уголовно-правовых деяний. Москва, 2003, р.7.

⁸ Корнеева А.В. Теоретические основы квалификации преступлений. Учебное пособие. Москва: Проспект, 2008, р.8.

⁹ Благов Е.В. Квалификация преступлений (теория и практика). Ярославль: Изд-во Яросл. ун-та, 2003, р.18.

¹⁰ Legea Republicii Moldova pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova, nr.277 din 18.12.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.41-44.

zultatul căreia se determină ce infracțiune a fost săvârșită și de care articol din codul penal este prevăzută.¹¹

În general, principiile calificării infracțiunilor pot fi clasificate în două categorii:

- a) principii *fundamentale* – care stau la baza întregului sistem de drept penal;
- b) principii *specifice* calificării infracțiunilor.

La principiile fundamentale atribuim: principiul legalității, principiul egalității cetățenilor în fața legii, principiul vinovăției etc.

Principiul legalității obligă persoana împunternicită cu aplicarea legii penale să califice fapta în conformitate cu articolul din codul penal care prevede respectiva faptă și nicidecum potrivit unei norme penale similare sau în acord cu o normă suplimentară la cea care urmează să se aplice. Principiul legalității incriminării, ca aspect al principiului legalității, presupune ca toate reglementările și, în special, acelea care impun sau care permit să se impună sancțiuni să fie clare și precise pentru ca destinatarii să-și cunoască drepturile și obligațiile care decurg din acestea.¹² Principiul guvernează nu numai normele care stabilesc elementele constitutive ale unei infracțiuni, dar, în aceeași măsură, și cele care stabilesc consecințele care decurg din săvârșirea unei infracțiuni.

Principiul egalității cetățenilor în fața legii – calificarea infracțiunii potrivit unei sau altei norme nu trebuie să se facă în dependență de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație. În unele cazuri, legea cere anumite calități speciale ale subiectului infracțiunii care trebuie întrunite suplimentar pe lângă semnele generale cerute de Partea Generală a Codului penal, pentru efectuarea calificării potrivit normei respective (de exemplu, subiect al infracțiunii de pruncucidere – art.147 CP RM - poate fi doar mama copilului nou-născut). Acest lucru nu are să semnifice că legea penală se aplică în mod discriminator, ci presupune instituirea de către legiuitor a unor norme care urmează să se aplice în anumite condiții specifice rezultate din

natura juridică a comportamentelor ilegale interzise de legea penală.

Principiul vinovăției – calificarea infracțiunii are la bază inclusiv atitudinea psihică a făptuitorului față de fapta și urmările prejudiciabile. De forma vinovăției făptuitorului depinde care va fi calificarea.

La **principiile specifice** calificării infracțiunilor atribuim: principiul calificării obiective, principiul stabilirii adevărului, precizia, integralitatea. În mare parte, acestea rezultă din principiile fundamentale, în special - din principiul legalității incriminării:

a) **principiul calificării obiective** – calificarea trebuie fundamentată pe împrejurările de fapt în care a fost comisă infracțiunea. Având în vedere că calificarea infracțiunii presupune stabilirea unei corespunderi între semnele faptei prejudiciabile și semnele componenței de infracțiune, iar fapta prejudiciabilă nu reprezintă altceva decât un comportament al unei entități exteriorizat în realitatea obiectivă, e și firesc ca această calificare, potrivit unei norme concrete, să aibă la bază anumite date obiective (împrejurări, circumstanțe). Potrivit alin.(3) art.19 CPP RM, organul de urmărire penală are obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă (sublinierea ne aparține – *n.a.*), a circumstanțelor cauzei. La fel, potrivit alin.(1) art.254 CPP RM, organul de urmărire penală este obligat să ia toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă (sublinierea ne aparține – *n.a.*), a circumstanțelor cauzei pentru stabilirea adevărului. De aici concluzia precum că pentru aplicarea exactă a legii penale, respective - calificarea corectă a infracțiunii, în mod imperios trebuie stabilite împrejurările obiective în interiorul cărora a fost săvârșită infracțiunea.

b) **principiul stabilirii adevărului**. Pentru stabilirea adevărului calificării infracțiunilor este necesară determinarea obiectivă și multiaspectuală a împrejurărilor de fapt în interiorul cărora a fost săvârșită fapta infracțională și selectarea din totalitatea datelor stabilite doar a celor care au importanță calificativă. Adevărul poate fi determinat nu doar prin determinarea circumstanțelor de fapt, dar și prin alegerea corectă a normei juridico-penale aplica-

¹¹ Сабитов Р.А. Принципы квалификации уголовно-правовых деяний. În: Вестник ЧелГУ „Право”, 2001, nr.1, p.52.

¹² Ivan Gh., Ivan M.C. Principiul legalității incriminării și a pedepsei în dreptul Uniunii Europene. În: Dreptul, 2012, nr.9, p.272.

bile faptei infracționale comise, prin evitarea unei calificări eronate. În ipoteza unei erori de calificare este suprimat principiul stabilirii adevărului.

În acest context apare întrebarea: oare se încalcă principiul stabilirii adevărului în cazul calificării care suferă modificări la diferite faze ale procesului penal? Răspunzând la această întrebare, preliminar vom menționa că, deși calificarea inițială suferă modificări, aceasta nu înseamnă că a fost una incorectă. Pur și simplu, la o anumită fază a procesului penal, pot fi stabilite anumite date de fapt ale infracțiunii săvârșite, calificarea fiind făcută în baza informațiilor deținute. Odată cu colectarea de noi probe, respectiv - stabilire de noi circumstanțe, organul abilitat cu aplicarea legii penale poate modifica calificarea. Nu este exclus ca și la faza judecării cauzei - fie în instanța de fond, fie în instanța de apel sau recurs - calificarea să suporte modificări. Spre exemplu, în baza datelor obținute de organul de urmărire penală, o faptă prejudiciabilă este calificată potrivit art.187 CP RM – jaful. La faza judecării cauzei, datorită administrării în ședința de judecată de noi probe din partea apărării, acțiunile inculpatului sunt încadrate potrivit art.186 CP RM – furtul.

În cele din urmă, nu avem cum să nu fim de acord cu A. V. Korneeva,¹³ care relevă că calificarea este corectă, dacă aceasta obiectiv coincide după volumul și caracterul împrejurărilor de fapt existente. Dacă apar noi împrejurări de fapt referitoare la fapta săvârșită, desigur că poate fi modificată și aprecierea juridico-penală a faptei infracționale comise.

c) *precizia* – calificarea trebuie să determine cu exactitate articolul, alineatul, litera din Partea Specială a Codului penal în care se conține norma de drept penal ce interzice și sancționează comportamentul infracțional concret. Spre exemplu, dacă făptuitorul a comis o sustragere deschisă cu aplicarea violenței, atunci norma exactă care reflectă comportamentul subiectului infracțiunii este lit.e) alin. (2) art.187 CP RM – jaful (atunci când violența aplicată în scopul sustragerii se concretizează în violență nepericuloasă pentru viața sau sănătatea persoanei) sau alin.(1) art.188 CP RM (după caz, lit.c) alin.(3) art.188 CP RM) – tâlhăria (atunci când violența aplicată în scopul

sustragerii se concretizează în violență periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei).

Cerința privind precizia calificării caracterizează doar rezultatul, nu și întreg procesul calificării.¹⁴

d) *integralitatea* – calificarea trebuie să cuprindă toate articolele, alineatele, literele din Codul penal, inclusiv din Partea Generală a acestuia. Atunci când în acțiunile făptuitorului sunt prezente elementele constitutive ale mai multor infracțiuni (este cazul concursului de infracțiuni), calificarea trebuie să cuprindă toate normele de drept care incriminează faptele aflate în concurs. La fel, dacă activitatea infracțională nu a fost dusă până la capăt, dar a fost întreruptă la o anumită etapă de desfășurare a acesteia, fie la etapa actelor preparatorii, fie la etapa actelor executorii, calificarea trebuie să conțină alegația la normele Părții Generale a Codului penal care reglementează activitatea infracțională neconsumată (art.26 – pregătirea de infracțiune și art.27 – tentativa de infracțiune). Spre exemplu: dacă intenția persoanei de a comite un omor intenționat nu este dusă până la capăt din anumite motive independente de voința sa, aceasta fiind întreruptă la etapa actelor de executare, cele comise urmează a fi încadrate potrivit art.27 și norma din codul penal care sancționează omorul intenționat, adică art.145 CP RM. Astfel, ca exemplu, la adoptarea unei sentințe de condamnare pentru tentativă la omor în varianta tip, instanța de judecată în mod obligatoriu va indica în actul aplicativ, pe lângă alin. (1) art.145 CP RM, și norma ce prevede tentativa de infracțiune, adică art.27 CP RM. O atare trimitere la norma legală din Partea Generală a Codului penal are menirea de a scoate în evidență faptul că activitatea infracțională nu a fost dusă până la capăt. Tot așa urmează de procedat și în cazul infracțiunii săvârșite în participație. Dacă, spre exemplu, la săvârșirea infracțiunii au participat două persoane pasibile de a fi supuse răspunderii penale, una îndeplinind rolul de autor, iar cealaltă de complice, la calificarea acțiunilor acestora se va face trimitere la norma din codul penal care stabilește participanții la infracțiune și

¹³ Корнеева А.В. Теоретические основы квалификации преступлений, p.16.

¹⁴ Марчук В.В. О точности и полноте формулы квалификации преступления //http://elib.bsu.by/bitstream (vizitat la 15.10.2014)

rolul acestora în procesul săvârșirii infracțiunii – art.42 CP RM. Astfel, pe lângă norma de drept penal care prevede comportamentul infracțional la care a recurs autorul, acțiunile complicelui trebuie încadrate și potrivit art.42 alin.(5) CP RM. În mod analogic trebuie calificate și acțiunile celorlalți participanți.

Principiul enunțat pretinde invocarea la calificare a tuturor literelor din cadrul aceluiași alineat al unui articol atunci când fapta infracțională comisă poate fi încadrată potrivit tuturor acestor norme. Dacă omorul intenționat a fost comis de două persoane, cu deosebită cruzime, cu bunăștiință, asupra unei femei gravide cu scopul de a ascunde o altă infracțiune, atunci acțiunile infracționale ale făptuitorului trebuie calificate potrivit tuturor literelor de la alin.(2) art.145 CP RM, care conțin agravantele enunțate, adică potrivit lit.e), i), j), k) alin.(2) art.145 CP RM.

Nu se va considera integrală calificarea, dacă acțiunile făptuitorului au fost încadrate doar potrivit articolului, nu și potrivit alineatului din Partea Specială a Codului penal (în ipoteza articolului format doar din alineate) ori doar potrivit articolului și alineatului, nu și literei (în ipoteza articolului format din alineate și litere). Spre exemplu, nu este integrală calificarea potrivit alin.(3) art.264 CP RM în situația încălcării regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență o vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății; or, încălcarea numitelor reguli de către conducătorul mijlocului de transport, care, din imprudență, a dus la vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății trebuie încadrată inclusiv potrivit literei din alineatul și articolul din codul penal care sancționează un atare comportament. În speță este vorba de lit.a) alin.(3) art.264 CP RM.

În urma studiului întreprins, formulăm următoarele *concluzii*:

- 1) Este abilitat cu efectuarea calificării oficiale: a) ofițerul de urmărire penală din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului Vamal, Centrului Național Anticorupție, b) procurorul și c) judecătorul.
- 2) Calificarea neoficială este făcută de doctrinari în legătură cu cercetarea juridico-

penală a unor categorii concrete de infracțiuni prin elaborarea unor comentarii, manuale, monografii, materiale metodicodidactice. Este neoficială și calificarea efectuată de studenții instituțiilor de învățământ superior, postuniversitar, de audienții din cadrul Institutului Național al Justiției atunci când sunt propuse anumite soluții de calificare pentru anumite spețe sau expunerea pe marginea unor sentințe, decizii din practica judiciară.

- 3) Cu elemente ale calificării oficiale și neoficiale este *calificarea semioficială (combinată)*, avându-se în vedere hotărârile explicative ale Plenului Curții Supreme de Justiție, care aduc recomandări teoreticopractice de aplicare a legii penale în toate cazurile când sunt săvârșite infracțiuni de același tip, precum și calificarea efectuată de participanții la procesul penal.
- 4) În dependență de rezultatul obținut, calificarea poate fi pozitivă – în rezultatul căreia se stabilește că comportamentul persoanei conține semnele unei componente de infracțiune sau negativă – în rezultatul căreia se stabilește că comportamentul persoanei nu conține semnele unei componente de infracțiune.
- 5) Principiile calificării infracțiunilor pot fi clasificate în două categorii: principii fundamentale (principiul legalității, principiul egalității cetățenilor în fața legii, principiul vinovăției) și principii specifice calificării infracțiunilor (principiul calificării obiective, principiul stabilirii adevărului, precizia, integralitatea).
- 6) Principiul integralității pretinde invocarea la calificare a tuturor literelor din cadrul aceluiași alineat al unui articol atunci când fapta infracțională comisă poate fi încadrată potrivit tuturor acestor norme.
- 7) Nu se va considera integrală calificarea, dacă acțiunile făptuitorului au fost încadrate doar potrivit articolului, nu și alineatului din Partea Specială a Codului penal (în ipoteza articolului format doar din alineate) sau doar potrivit articolului și alineatului, nu și literei (în ipoteza articolului format din alineate și litere).